

JAAPAN' 2010

Tegelased: Els Kütt 55, Inna Lai 48, Milena Pugonen 45, Terje Sinik 40, Ivar Lai 48, Jaan Reimand 51, Jüri Reimand 28, Rauno Pugonen 45, Andres Piibar 48, Tõivo Sarmet 65.

9.04. Tallinn – Helsingi, laev Superstar 7.30 – 9.30, lend Helsingi – Istanbul, 13.55 – 17.15. Kell 5.00 üles, kell 6.10 viib Jürgen Mitsuga meid Önnega sadama poole, sõidame esmalt Elsu juurest läbi, ta veel sööb, ootame 10 min. Siis Jaani juurde Nõmme teele, ka tema sööb, saame 6.40 liikuma. Veidi enne kella seitset sadamas, 5 min pärast tulevad Inna-Ivar, läheme kohe laevale, täpselt kahe tunniga oleme Helsingis, 9.30.

Helsingis sõidame kohe bussiga Vantaa lennujama, seal tund vaba aega, see möödub kiirelt ja peagi sätime end Turkishair lennukile. Kaaluga on asjad korras, pagasi saame otse Osakasse. Lennul hea teenindus ja söök tasemel, kell 17.30 oleme Istanbulis. Lennujaam suur ja korralik, kauplustes saab korralikult maitsta idamaa maiustusi. Terve lennukitais valgetes halattides paljasäärseid mehi ja mustades riietes naisi sõitis mingisugusesse Araabia linna palverännakule. Kella 21 hakkame sättima Osaka lennukile, see väljub 23.40.

10.04. Osakasse jõudsime 16.55, lennul sai kaks korda head ja prisket sööki, lisaks joogid ja napsud. Sisukas kosmeetikakott: h.hari, pasta, kõrvatropid, silmaside, huulemääre jne. Kansai lennuväli paikneb täidetud merepinnal, info hankimine, adapteri ost, metroo ja el. rongiga linna peavaksali juurde, kõik reisijad mängivad või kirjutavad-loevad midagi mobiilis, kuid keegi ei räägi. Leiame juhatamise peale kapselhotelli (naised interneti kohviku pörandal), kaetud tänavad, kihvtid kõverjalgsed, titeriites tüdrukud, transportöörilindi sushi, kapselhotellis saun, basseinid ja magamine sahtlis. Rauno ja Piip koos naistega olid saabunud päev varem Helsingi otsereisiga ja sõitsid juba eelmisel õhtul Narasse.

11.04. Osaka, Jaapani suuruselt teine linn 2,6 (linnastu 17,6) milj, ilus ilm, kotid peidame vaksali hoiukappi, Osaka loss (kaugelt, väliselt igati väärikas, kuid tegelikult viiekümnendail betoonist ülesehitatud koopia) ja kirsiõites suur lossiaed, Jüril õnnestub kaotsi minna, palju õitsvaid kirsse ja hamamitajaid, võitluskunsti õpetaja, „observatooriumi” kõrghoonelt head vaated linnale ja sildadele, õhtul rongiga Narasse, vaksalis kohtusime Jüriga peale Tallinna sidet taas. Naras oli tegu hotelli leidmisega, jääme pimedade peale, väikesed hotellid täis või ei tööta, lõpuks saame hea hinnaga suure toa (kõik kuus) bussijaama vastas suures hotellis. Bussijaama pingil jõime esimene säästukast ostetud sake kuivatatud kalaga! Rauno ja Piip olid juba Kyotosse paganud.

12.04. Nara, iidse Jaapani esimene pealinn aastast 710 - 794, ilm vihmane, laenutasime jalgrattad ja tegime vihmase templite ringi. Kofukuji budistlik templikompleks kõrge, viiekordse sakilise katusega pagoodtorn, tee läbi hirvepargi, hirvi küll, ajavad karva ja kuidagi rääbakad, tee ääres palju kivilaternaid, Kasuga shinto shrini (pühamu), pronksist ripplaternad, tore vihmaveesüsteem, Nigatsu-do tempel, vanimaid puitehitisi, millise rõdul toimuvad igal aastal 1-14 märtsil, juba 1250 aastat jutti tule etendused, siiani pole

suudetud seda maha põletada (!), tõrvikud 4 m pikkused, 80 kg rasked, tore kõrvaltänav väikeste, kaunite eramajade-aedadega, Toda-ji tempel (maailma? suurim puust ehitus suurima(?) Buddhaga, 16 m kõrge, 250 tonni), suurima kellaga paviljon (hirvedega), jooksurikshad turistidele, Isuien jaapani näidisaed. Õhtul rongiga Kyotosse, Rauno ja Piip tulid vaksalisse vastu ja viisid oma majutushotelli, suht odavasse, algul sõitsime valesuuna bussiga, andsid Elsule vana bussipileti, jäi väljudes viimaseks, ei lastud peatuses välja, me ei märganud midagi, pidi uue pileti ostma, kui ta telefon poleks töötanud, olekski ära eksinud. Kyoto vaksal – kaasaegse arhitektuuri ime!

13.aprill Kyoto, vana pealinn (794 – 1869), 1200 a, 1,5 milj, tähtsaim kultuurajalooline linn, linnas üle 1000 templi ja shrini. Tokugawa šogunite Ninjo palee-kindlus kriuksuvate põrandate, kaunite seinamaalingute ja suurepärase aed-pargiga + vallikraavid, rituaalsete sõnumitega raidkivid, palju õitsvaid kirsse. Vana (püha)oranži(helepunast)värvi keisripalee, üle 500 a vana, renoveeritud 1855 a, paikneb suurel pargialal kõrge kivimüüri taga, küpressikoorest laastkatused või käsitsi vormitud keraamiliste katusekividega, suur aed-park bonsaide, veesilmade ja sildadega. Hoonetesse ei lastud, sai vaid väljast imetleda. Heian shrine kolme toreda kimonos tüdrukuga. Ginkakuji (Hõbedane paviljon) tempel mäeveerule sobitatud liigirikka templiaia ja riisutud (mõtiskluste)rituaalplatsiga. Videvikus 6 km pikkune filosoofi tee-rada kanali kõrval õitsvate kirsside all. Õhtul toimus meie majutuskoha vahetus, kuna me ei olnud hotelli ette broneerinud, siis oli vaja meie kohtadele broneerijad majutada, meid viidi kuhugi raudtee äärde, vist peremehe õe majja. Oli üks voodi, seal magas Els, teised magasid kitsalt põrandal, all korrusel oli isegi mingi tušširuum, üleval kraan. Piip tuli meiega, Ivar Innaga ja Rauno Mileenaga jäid vanasse hotelli (Rauno broneeritud kohad), et sõita järgmine päev juba mäge tegema (Ivaril oli plaanis Nagano maraton joosta ja Raunol nagu ikka, kiire tagasimineku). Õhtul Piip tiirutas kuidagi teadlikult pimedas madalas äärelinnas ja näitas väikseid pühamuid-palvetusnišše tänavatel.

14.aprill Kyoto. Rauno ja Ivar koos oma naistega käisid hommikul kuldtemplis (paviljonis) ja sõitsid siis bussiga Kowaguchikosse, majutusid külmas ja rāpases noorte ühikasse. Meie hommik algas Kinkakuji templi (Kuldne paviljon) ja seda ümbritseva kauni aiaga. Ryon-ji tempel (zen-aed, kiviaed) oma kuulsa rehitsetud platsi ja 14 kiviga, vaata kust tahad, kõike kive kunagi ei näe). Templis jälle kaunid seinamaalingud. Järgnes Ninna-ji tempel oma tohutu väravaehitise ja eriti kaunite seinamaalidega. Ploomiaeda ei läinud, küsiti eraldi raha. Ka bambusmetsa ei jõudnud, aeg sai otsa ja ei osanud täpselt minna. Kiire lõuna väikses sushibaaris ja suundusime Gioni. See on vana, ühekordsete puumajadega geishade kvartal. Seal ka noorte geishade-maikode väljaõppe kool, võimalus ka geisha (maiko) juurde minna, kas ainult teed jooma? Majadel punased laternad, kas ainult kaunistuseks? Tänaval liikusid mõned kimonodes tüdrukud, üks oli näost lubivalgeks võõbatud, läks ilmselt tantsuetentusele. Ka meie käisime geishade suures tantsuteatris maikode tantsu vaatamas. Teater töötab vaid aprillis, saime väikse hilinemisega II-le rōdule. Pildistada ei lubatud. Tantsud aeglased, plastilised, väänlevad, saateks naiste löökriista orgester. Kõik tantsijad näost lubivalged, ei saa aru kas vanad või noored, vabalt võivad ka eakamad olla, tantsuks erilist võhma ja painduvust pole vaja.

Peale kuut kiirustasin eilsesse hotelli tagasi (meie asjad olid uuesti sinna toodud) kuna pidin seal kell 19.00 Urai-saniga kokku saama, keda kohtasin 1989 aastal Han-Tengri lähistel Mertzbacheri väljal. See ongi minu tuntud japsist liblikapüüdja, püüdsin talle Lenini tagant ja Kommunisti kõrvalorgudest (Šini-Bini) Apollo liblikaid ja saatsin postiga, vahetame siiani tervitusi. Ta käis koos naisega 1999. a. ka Tallinnas ja meil ka kodus külas, reisi Varssavi-Vilnius-Riia-Tallinn-Peterburg raames. Jäin muidugi mitte õigete bussidega sõites hiljaks ja ta oli juba ära läinud (Jaapanis on hiline mine taunitav!). Hotelli peremees helistas talle siis uuesti koju, ta tuli mulle taksoga järgi, sõitsime tema juurde, eramaja üpris kauge maa taga, kogu pere oli pidulikult üles rivistunud: naine, tütar, tütre kaks 8-10 aastast tütart, poeg tuli hiljen, vabandati, et tütre mees on tööreisil. Helistasin talle hommikupoole koju ja tööle, oma arust leppisime kokku, et saame kell 19.00 hotellis kokku, kuid hotelli peremees helistas kella ühe paiku ja teavitas et mingi jaapanlane otsib mind hotellist!? Siis leppisime uuesti kella seitsmeks kokku. Viisin neile jaapanikeelse pildiraamatu Tallinnast, haapsalu salli, Vana Tallinna (kirjutati nina) jne.

15. aprill - Ivar-Rauno sõitsid hommikul bussiga Kowaguchikost neljandasse Fuji jaama, sealt edasi ei saanud, suur raudvärav ja „tont“ olevat ees, ei lasta läbi (või ei tahtnud ninna), tulid alla tagasi, võtsid üüriauto, sõitsid vana jalgsitõusuraja all, tõusid läbi lumise metsa viienda jaamani, edasine tõus tundus ränk: lumi, kõva tuul, pikk tee, tuleb teha vähemalt üks vaheõbimine lumel, ilmaolud kahtlased (pilvisus, kehv nähtavus), ajanappus. Otsustasid mitte riskida, läksid alla tagasi.

Meie sõitsime Kyoto–Nagoya ülikiirrongiga, shinkansen (pardinokk), eraldi raudtee, enamusest estakaadil, üle minuti hiline mine peetakse rängaks rikkumiseks, 320 km/h, 150 km ca 35 min, hind 6310 jeeni = ca 780 kr. Nagoya „väikelinnas, 2,2 (8,8) milj“ olid 40 korruselised majad, maa-all mitmeliiniline metroo. Võtsime üüriauto, 7 kohalise Toyota ja sõitsime läbi Nakatsugawaga Kiso orgu vanu külasid vaatama (vasakpoolne liiklus!). Algasid mäed, teel kihvtid „roosipuud“. Magome külas paiknesid vanad majad tihedalt koos, kuid olid muudetud kauplusteks või söögikohtadeks, liig varase aja tõttu aga veel suletud. Mingi pildi vanast talumajapidamisest ikka saime, sake pruulikoda, väiksed kalatiigid, vesirattad. Vanast, mäenõlval looklevast 8 km pikkusest teest Tsumagosse oli tehtud matkarada. Läbisime selle 2/3 ulatuses jala, üks pidi sõitma autoga. Teele jäid krüptomeeria ja bambuse metsasalud. Tee keskmist osa (kose piirkond) ei käinud jala, hiline aeg surus peale. (lõunasöök võttis palju aega). Enne Tsumagot jäi järsule mäeveerule külakalmistu, mõningaid haudu nägime juba varem talumajade lähistel. Tsumagosse jõudsime päris pimedas, hästi ei näinutki seda vana, suuremat küla. Ei leidnud õbimisvõimalust, see ütles, et pea iga teine inimene pakub majutust, seal küll paika ei pidanud (võib-olla on ryokanid ette nähtud ainult kahele inimesele ja seetõttu meile kuuele ei pakutud). Oli üks suurem ryokan, kuid pilgeni täis. Lahke pererahvas helistas läbi kõik lähedased majutajad, ei midagi. Soovidati mõnedkümmend km eemal kuumaveeallikal paiknevat nn. Kiso spadi, kümbeluse-majutus asutust. Leidsime selle mitmete eksimiste järel, kuid poolpurjus valvur-teenindajad ei tahtnud meid tühja majja ja ütlesid väga krõbeda hinna 4700 jeeni. Ei jäänud muud, kui sõita pimedas Matsumotosse, sealses suures korralikus hotellis saime head kahesed toad, normaalne hind koos korraliku hommikusöögiga, 1100 jeeni kahele.

16. aprill – Meie siht oli sõita läbi Hida mägede (nn. Jaapani Alpide) ajaloolisse Takayama väikelinna, teel aga mõnuleda usinalt kuumaveeallikates, onsenites, mida pidi

seal ohtralt leiduma. Esmalt aga sõitsime Matsumoto šogunilossi juurde, et sealsest i-punktist saada eesoleva tee kohta teavet ja kaarte. Loss oli vägev, kuid külastuse planeerisime järgmisele päevale. Suure otsimise järel leidsime lõpuks ka i-punkti ja saime eeloleva piirkonna kaardid ja juhatus, asusime sõitma. Ilm oli ikka pilves ja vihmane, külm. Tee linnast välja oli pikk, kohe linna taga algavad ka mäed, tee serpentiinides (kõrgus kuni 2000 m), nõlvadel krüptomeeria mets. Sõitsime läbi kolme tammiga hüdrokaskaadi-elektrijaama, viimane tamm 155 m, jaam 620 MW. Tee tihti tunnelites, mõned üpris pikad. Ei leia allikaid, kuigi teel mõned aimatavad ja selged kohad on. Ei lasta lasta sisse, polevat hooaega! Sattusime karude aeda. Ühes teede ristis on viit kosele ja allikatele. Kose leiame, kuid allikaid, vaatamata juhutamisele mitte, ilmselt pöörasime ikka vara tagasi. Tee lõpus suurem allikate ala, kuid kõik juhitud toruga majja ja majas kinnine pidu, vaid nurga tagant voolab välja ülevoolu toru haisva veega, osa torusid juhivad vee katusele, räästaste külmumise vastu!!

Sõitsime Takayamasse, tore vana väikelinn madalate puumajade ja kitsaste, osaliselt varikatustega kaetud tänavatega. Ilm väga kehva, pidev peenvihmasadu. Sake näidis pruulikoda (mittetöötav) ja miso supi keetmine. Suured sake vaadid ja väikesed suveniirvaadikesed (usu moraal, ära jäta õigel ajal meeldiv asi ostmata, hiljem niikuinii ei leia). Sake degusteerimislett paljude heade sortidega puust topkadest. Esialgu degusteerisime usinalt Elsuga, hiljem jõudsid teised ka kohale. Söögimajas sumokate kalendrit vaadates sattume erilise tähelepanu alla, kuna väitsime, et Baruto on meie mees. Õhtul pimedas sõitsime Matsumoto taha mägedesse suurde onsenisse-spasse, oli mõnus küll. Ööbimine samas hotellis, internett, õhtusöögid ostsime lähedast „Säästukast“.

Samal ajal Inna-Ivar sõidavad rongiga Tsumagosse, ööbivad väga meeldivas ryokanis tatamil koos jaapani lauakeselt hommikusöögi ja loodusliku kuuma veega puust vannis, teevad rännaku mööda vana teed Magomesse, 8 km, seega meile vastupidi, saavad päevasel ajal paigast parema ülevaate, kohtavad traditsioonidega kohalike inimestega, õhtul sõidavad bussiga Naganosse, Rauno sõitis Tokiosse.

17. aprill – hommikul väljas 5 cm-ne värske lumi, kirsid küll väheke norus, kuid ei hullu midagi. Käime Matsumoto lossis, väga võimas puust vana ehitus, sissepääs ainult sokkides, nii nagu igal pool templites ja muuseumites, ilm külm, jalad külmetavad. All korrusel mitmekordsetest ristpalkidest toetus, et vastu pidada maavärinatele. Järsud, pikkade vahedega trepp-redelid, kuidas väiksed jaapani sõdalased seal oma seelikutes küll kiirest jooksta suutsid? Militaarväljapanekul on kuni 16 kg-sed püssid mida lasti kaenla alt, ilma kabata! Olid vaid šogunite ja samuraide omavahelised taplused, välisvaenlasi ei olnud, pealikku kaotanud sõdalast ei võetud enam kuskile teenistusse. Andsime auto tagasi ja sõitsime rongiga Otsukisse, sealt Fujikyu eraraudteega edasi Kowaguchikosse, otse Fuji mäe alla. Raskustega leidsime väga kehva noorte majutusasutuse (mitte odava). Ilm oli paksult pilves, nähtavus kehva. Tegime tiiri ümber lähima järve (laevatatav, üks viiest suurest Fuji järvest), adusime, et paik on menukas kuurort, järve kaldal hulk uhkeid korrushotelle. Enne arvasin, et koht on mingi mägiküla paari lääpas onniga, kuid tegelikult uhke linn. Kaunist postkaardivaatest üle järve Fujile ei olnud, ei olnud seda algetki, paarisaja meetri järel kadus kõik piimjasse uttu. Mis siis saab, kui head ilma niipea ei tule, uduga ei lähe ju kuhugi.

Ivar-Inna Naganos. Milena-Rauno Tokios, Islandil tossab vulkaan, nüüd neil aega küll.

18. aprill – Hommik ilus, hea nähtavus, kirgas päike, sillerdav suhkrupeamägi! Olime eelnevalt planeerinud, et sõidame üles teise bussiga, kuid nüüd läks kiireks, esimene pidi väljuma 9.50. Kiire söök poest toodud näksidega ja asjad kotti, oli vaja veel bensiini priimusele, kuid tankla üpris kaugel. Liigsed asjad saime panipaika jätta ja jooksupaigale raudteejaama. Jaan tormas kõige ees, jõudis juhiga kokku leppida, et ootab, kuni me piletid muretseme. Sõit ca 45 min, Subaru tee, meie hotelli sirge paralleeltänav. Tee hea, kitsas asfalt, ülemine pool serpentiintõusudes. Ikka sõitis vaid neljanda jaamani, kõrgus ca 1900 m, lume korral ilmselt kaugemale ei sõidetagi, eelinfo ei pea paika. Plats oli turistibusse ja rahvast paksult täis, nänni- ja söögiletid töötasid. Edasiviival teel seisis võimas raudvärav, valvurkolli ei märkanud kuskil. Vaatasin juba, kuidas saaks metsa imbuda, et seal vaateväljast eemal kõrgemale jõuda, kuid siis otsustasime siiski teed proovida. Pugesime värava vahelt läbi ja varsti olimegi teekäänaku taga vaateväljast kadunud. (Olin enne läbi Argo Shneideri saatnud kohaliku politsei prefektuurile ametliku kirja, et 16-17 ja 18-19 aprillil ronivad eestlased Fuji mäge) Tee ilmus lumi, sellel 8-10 inimese värsked jäljed! Peagi tulid ka Terje ja Piip meile järgi, otsustasid ilusa ilmaga mööda teed jalutada. Umbes 1,5 tunni järel keerasid eesminejad peremõlvale, asusid otse tipu suunas tõusma. Me nende järel, arvates, et kohalikud mägiässad teavad otseteed. Ma küll kõhklesin, sest plaani järgi oli vaja tugevalt vasakule hoida, ka Piip helistas ca 1,5 tunni pärast, et nad jõusid alles nüüd 5-jaama. Siis see juhtus, ülemised mehed panid suusad alla ja liuglesid elegantseid poognaid tehes allapoole. Selle asemel, et tagasi teele laskuga, keegi ei raatsinud vaevaga kogutud kõrgust kaotada, asusime rumala peaga mäenõlva traverseerima, lootes, et ehk tee polegi nii pikk. See vaevaline traavers kestis üle viie tunni, üle kõrgemate laavavoolude ja läbi madalamate voolusängide, olid ka mõned kaljunukid ja tihedad raagus põõsastikud, külmas paakunud lumi vahelduvalt veerevate laavakängardega. Külmenes, tuul tõusis, väsimus ja nalg piinasid. Jõudes lõpuks onnide vahele, kõrgusel ca 2500 m leidsime poolpimedas (kella 18.00 paiku) hädaga ilmselt ainukese platsikese, kuhu sai 2 telki enam-vähem püsti pista. Ka sooja söögiga saime hakkama, kuigi tuli teha kaks laari. Telgid olid küll kehvakased, ühekordsed, uks alt ei sulgunud, kuid külma vingi tuule ja lendava lume eest kaitstes olid neil suur väärtus, ilma nendeta oleks olnud ikka väga nadi olemine. Ivar jooksis Naganos maratoni läbi ja jäi ellu, Inna ergutas rajakõrvalt. Rauno kükitas Tokios, avastas enda rõõmuks „Hullari”. Piip magas Kowaguchikos.

19. aprill – Hommik ikka ilus, nähtavus hea, päike, vingi tuul ja -7°C kraadi külma. Kiire soe pudru hingealla ja veidi enne kella 9 minekule. Kassid kohe jalga, lumel oli peal tugev jääkoorik, kalle esialgu ca 30°. Läksime Elsuga ees, Jüri ja Jaan jäid kohe järgmiste putkade juures pikalt pusima kuni lõpuks tagasi pöörasid. Jüril olevat olnud probleeme kassikinnitustega, ilmselt ikka ei olnud vaim valmis, juba eelmisel päeval traaversil lõpul näis väsinuna ja tusases meeleolus. Suuna võtsime otse üles, kalle muutus peagi järsemaks, vaevaliseks, tuul tugevnes tormiks, kõigutas sikk-sakkis kõndimidsel, otsetõus väänas väga jalgu, puhus riietest läbi, kuigi neid oli piisavalt, lumi oli tugev, kassid haakusid nõrgalt, Elsul olid vanad vene kassid (VCSPS!), tuli olla väga ettevaatlik, et mitte kukkuda, liug oleks olnud vägagi pikk, kuskilt poleks olnud kinni rabada. Kui Els kaotas kepi, andsin enda oma talle, ise võtsin kotist varjul olnud kerge kirka, mille olin suure kahtluse korral kaasa tarinud, läkski tarvis. Ülemisel tõusuosal olid onnid üleni lume all, 2-3 meetrised purikad pideva tugeva loode(Siberi)mussooni tõttu horisontaalsed! Nõlva kalle üle 40°. Üksik japs jõudis 3/4 tee peal

meile järele, kuid vahepeal sõi või magas, kraatri servale (3776m) jõudsimpe pea üheaegselt, veidi enne kella ühte, seega tõusu veidi üle 4 tunni. Tuul oli nii tugev, et lipuga poseerimisel oli oht, et plagu lendab minema. Ka söömisest ei tulnud suurt midagi välja, kõik tahtis lendu panna, jook oli jäätunud. 5-7 m kõrgeim kaljunukk oli paarikümne min. mineku kaugusel, ei hakanud sinna tüürima, saaks vaid ruttu alla. Otse alla minna ei julgenud, kassid ei haakunud piisavalt, ikka sikk-sakkis, liug selili oleks veel karmim.

Kell pool neli olime telgi juures tagasi, laskumisaeg 2 tundi. Jalg oli üpris pehme, põlved valusad ja kere lõõstühi. Elsu soov oli ainult alla, metsavarju saada. Tegime siis kiire sooja söögi, asjad kotti ja minekule. Allpoolsed rajakatked olid lumest välja sulanud, kuid kohati ikka jäätunud. Ka jalad ei tahtnud hästi liikuda, kanged ja valusad. Siis märkasime alt tõusvat kahte punastes riietes kuju: Ivaril eile maraton jookstud, täna puhatud, tahaks homme mäge teha! Juhatasime neile oma laagriplatsi, see vähemalt konkreetne koht, nemad rääkisid omakorda, mis allpool oodata.

Kui enne tundus lume allolevat nagu teetross, siis põõsastiku vahele jõudes kadus see, kuid tugevad jäljed juhtisid edasi. Nii minnes jõudsimpe võsasse, siis mingi ausamba ja mälestuskividega hauaplatsini. Sellest allpool oli tasasele terassile ehitatud puus väiksem pühamu (suletud) ja plekk-kuur. Kiskus hämaraks, olime laskunud 1,5-2 tundi. Oligi sobiv telgikoht: lumeta platsike, räästast jooksis sorinal vett, mugavust pakkus puupink. Keetsime korraliku õhtupudru ja ruttu kotile, päev oli väsitav, mõned asjad jäid telgi ette ripakile. Kell 2 äratasid tugevad tuulepagid telki kloppides ülesse, väljas veeresid kolinal potid ja kausid. Käisin väljas, korjasin nõud kokku, kinnitasin telgi tugevamalt ja magasime edasi.

Rauno nautis ikka Tokio põnevusi, Piip sõitis kuhugi mere äärde.

20. aprill – kell 6 äratasid kooriklumel astuvad krõmpsuvad kassisammud ja hüüd: aitab magamisest laiskvorstid! Inna ja Ivar. Kell 2 öösel oli neil tugev tuulepangi telgikatuse ühe ropsuga lõhki lõõnud, kartuses, et asjad võivad pimedas kaotsi minna, istusid nad siis kuni koiduni oma asjade otsas ja püüdes telki kuidagi koos hoida. Väitsid, et edasi alla on lihtne, paari minuti pärast, teise hoone juures on suure tee algus, seal on selge minek otse alla. Neil on all, metsaraja otsal üüriauto, ootavad meid seal tunni. Väike söök, asjad kokku ja minekule. Jalad ei tahtnud allapoole mäge enam üldse astuda, väga valulised. Oligi lumise, paremale suunduva asfalt-tee lõpp koos ümberpööramisplatsiga. Kuna mööda teed läksid allapoole vaid mõned jäljepaarid ja eelnevast jutust oli meelde jäänud, et tuleks nagu kuhugi pöörata. Uurisid teeäärt, tõusin isegi vasakule nõlvale, ei leidnud midagi. Arvasime, et ilmselt tuleb esialgu mööda teed minna ja siis kuskil selgelt metsa pöörata. Kõhklema pani see, et tee suundus pikalt paremale, kuid meil vaja jõuda vasakule jäävasse neljandasse jaama või kuhugi otse alla. Nii me siis marssisime mööda teed, serpentiinidega ikka parema. Saime niipalju alla, et teelt lumi kadus, õhk soojenes, nõlvadele ilmusid raielangid. Paari tunni pärast tulid alt 2 autot, üks mehi täis, teine oli väike tühi veokas. Peagi pöördusid nad tagasi. Saime tühja auto pidama, imelikul kombel ei saanud juht meie soovist sõita Kowaguchikosse aru, kuid peale võttis. Els kabiini, mina kasti. Sõitis kiirelt umbes 20 min, seega ca 15 km (!) ja viis Fuji Yoshida raudteejaama! Hiljem selgus, et teele jõudes oleks me pidanud kohe teisest servast kitsale metsarajale suunduma, mida me aga ei märganud ja mööda seda järsult nõlva lõigates jõudma teisele, alumisele asfaltteele, kus raja alguses trepid ja torii väravad, ning Ivarite auto. Inna olevat meile lumele isegi väga selged märgid joonistanud!!?

Õnneks oli rong ees ja me võisime kohe sõita Kowaguchikosse. Majutuspaika jõudes tulid teised peagi jooksuga, 45 min pärast läheb buss raudteejaamast Hakonesse, vaja kindlasti sellele jõuda, hotelli seal kinni pandud. Peale tunnist bussisõitu tuli veel paar peatusevahet ka linnarongiga sõita. Hotelli ülesleidmisega olid suured raskused, lähenesime hoonele teiselt poolt, ei osatud õieti juhatada. Jaan sai väga kurjaks, ta jäi Jüriga pimedas kuhugi vihma kätte koperdama, me läksime eest ära, nad ei osanud järgi tulla. Hotellis oli meeldiv kuumavee bassein, vist termaalveega, seal oli eriti mõnus oma valusaid jalalihaseid leotada. Viimased toiduvarud vaaritasime priimusel korruse köögis ühele poole ja bensiinipudeli kallasin tühjaks.

Rauno ikka Tokios oma saatust ootamas, Piip kuskil mererannas peesitamas.

21. aprill – Hommikusöök oli hotelli hinna sees. Saime bussiga raudteejaama, seal pambud pagasikappidesse ja samast kõisteega Owakudani termaalalale, vana kaldeerapõhi 1044 m kõrgusel. Gondel sõitis üle geotermoelektrijaamast, nagu ikka taoline paik, maa läbi puuritud ja kaevatud, toruderägast, kollased väävlilaigud, auru ja tossu väljapressiv orunurk. Ülal suur külastuskeskus, kuid uudistada napilt. Pilvede kohal põhjas hämas Fuji valge müts, seega hea ilm kestab juba neljandat päeva! Üks eesti naine rääkis, et on elanud juba 2 aastat Jaapanis, vahel sõidab sealtkandist läbi, pole kordagi veel mäge näinud. Seega meil õudsalt vedas, head ilmad olid just õigel ajal, rohkem neid polnudki, kui välja arvata I Osaka päev. Madalamal kaldeeraosas paistis suur järv priske lõbusõidulaevaga. Rahvast oli üpris palju, kõik kohalikud. Vaatamiseks olid 2 sogast kuumaveeauku, nii 5-6 m läbimõõduga, +80 °C, üks soe kividevaheline nire ja paar tossuauku nõlval. Kes Kamtšatkal või Yellowstoneis käinud, polnud midagi vaadata. Meile põnevaim aktraktsioon oli kanamunade kuumutamine sogases vees, mistõttu nad muutusid mustaks. Kuna Ivaril oli sünnipäev, siis ostsime hulgi muste mune ja kinkisime talle. Samas tegime sünnipäevalaua, cocaga.

Oli kinnisidee, et vaja Jaapanis ka kuumas ava-allikas käia, kuulu järgi pidi seal lähedal üks taoline olemagi. Kotid selga ja paar peatusevahet linnarongiga. Sattusime esmalt kasvahoonesse-aiandisse kus oli mitmes saalis kolossaalne õitsvate pegooniate väljanäitus. Igat värvi, igas suuruses, nii tavalisi, roosjaid kui rippvariante. Allikaks oli maja taha parki ehitatud maakividest bassein, osaliselt katusega kaetud. Oli nagu päris, ilus park ja lilled, terassid ja trepid. Enne muidugi põhjalik pesemine dušši all, muidu on Jaapanis ühisbasseinis käimine välistatud. Naised-mehed kindlalt eraldi. Peale lõunasööki istusime el.rongi ja sõitsime ca 2 tundi Tokiosse, Shinjuku raudteejaama. Rauno sitsis Mileenaga ikka veel Tokios, tuli jaama vastu ja viis meid oma hotelli korea linnaosas, saime kahte tuppa, kummaskis 1 inimene põrandale. Shinjuku on Tokio üks suuremaid kaubakeskusi, kuid mitte nii moodsa ja uue arhitektuuriga kui Ginza. On madalaid maju, ka päris putkasid, tänaval magavad kodutud (magamiskottides). Hotelli teele jäi värskelt avatud 6 korruseline elektroonika kaubamaja, lõbus tänav tüdrukute ja kupeldejatega, Hullar ja palju muid kauplusi ja söögikohti. Hiljem laekus ka Piip Terjega. Käisime oma tänava ühes väikses söögikohas sake ja veiniga reisi lõppu tähistamas, Raunole lubati järgmiseks päevaks lendu!

22. aprill – Esimene Tokio päev, kell 5 üles ja Barutot otsima. Oli info, et kell 6 hakkab trenn. Sõitsime el.rongiga mingisse peatusse, ei osanud minna, helistasime. Unine naine selgitas, sõitke veel mõned peatused, tuleb bussiga vastu, trenn hakkab kell 8, ka Kaido

tuli rääkima, öeldes: tulge julgelt. Järgmises kohas jälle ei tea teed, helistame, mingi mees saadab saadab nagu pikalt, küsime politseilt, see näitab tee kätte. Siis tuleb väike buss kena naisega, viib talli ette ootama. Ca 7.30 tuleb nurga tagant lühikestes pükastes ja T-särgis Baruto (me paksudes fliisides). Ajab mahedat juttu, väga sõbralik ja lihtne sell. Tulevad ka teised sumomehed, enamus jalgratastega, igat kaalu, kuigi võisteltakse vaid ühes kaalukategoorias, kokku 12-13 meest, kõige võimsam 180 kilo. Kell 8 läksime angaari, räpane ja külm 150 m²-ne ruum, ilma akendeta. 2/3 pinnat võtab enda alla savipõrand, kuhu jämeda nõõriga markeeritud sumoring. Seinä ääres väga vana tõstekang ja mõned paarid hantleid, üks tõatepink ja poksikott. Joogivesi ämbriga nurgas. Ilmselt olid Lurichil paremad harjutustingimused. Trenn algas venitus ja painutusharjutustega, enamus mehi tegi spagaati, siis kätekõverdused, mehed ei jõua, Kaido teeb ilusti. Tükk aega tehti sumolikke jalatõste harjutusi ja spetsiifilisi poose. Tegutsemisind ei näi olevat väga suur. Boss, nii 40-nene kõhetu mees vaatab koos kauni naisega kõike vaikides pealt. Seejärel pusitakse paarikaupa veidi tehnilisi võtteid ja poose, kuni läheb maadluseks, s.t. ringist välja tõukamiseks või maha paiskamiseks, eriti viimast harjutati usinalt. Ühte keskmise kaaluga meest piinati eriti, ta pidi jutti vastu hakkama 6-7-le mehele, suurest pingutusest lõõtsutas ta nii võimsalt, et näis kohe otsad andvat. Ta paisati pidevalt maha, oli must kui siga, kuid pidi tõusma ja edasi pingutama. Kaido pusis ka veidi lahjemate meestega, siis toodi suur paks talle vastu. Ega ta Kaido vastu midagi korda saata ei suutnud, ilmelt hoitigi vaid Barutole massi tunnetamiseks. Kaidol ja „paksul” oli valge vöö (ca 10 pikk presentjas, 15-20 cm lai, jalgevahelt läbi käiv vöö), teistel oli must. Ilmselt kogu see punt, sumoklubi eksisteeriski vaid Baruto (barto, baltlane) tugevuse, tuntuse ja kuulsuse baasil, teised mehed olid vaid tema sparingpartnerid ja teenrid. Ega Kaido ka väga innukas harjutaja olnud, lohutas ja patsutas mehi, keda pikali tõugati või ringist välja heideti. Vahepeal tulid ruumi mingid (tele?)operaatorid ja 2 naist, kellest üks oli Tokios töötav eeslane. Nii see trenn kella 10 paiku lõppes, seejärel „printis” Kaido 300 käejäljendit kuldraamiga kartongile (kas sponsoritele või müügiks?). Lahkudes jalutas Kaido paljajalu vihmasel tänaval ja näitas millega tema oli trenni tulnud – tuttuue valge Hummeriga. Rääkis, et päev on tihe, vaja anda paar intervjuud televisioonile j.m. taolised tegevused, ega temasugusel rahu ei lasta elada.

Lõuna paiku kammisime suurt uut elektroonika kaubamaja, oli küll suur ja hinnad soodsad, Rauno ja Jaan ostsid matkakella ja veel midagi. Hiljem läksime keisripalee juurde, kuid jäime hiljaks, territoorium pandi kella viiest kinni. (pidime pikalt Jüri ootama, kes sõitis mingi teise rongiga, meie metrooga). Palee ees oli ilus pargiosa valguse ja veesamba mänguga purskaevudega ja kanalitega. Oli hoiatussilt – mitte telkida, mitte teha lõket !

Kesklinn algas sealsamast palee kõrvalt, 30-35 korruselised hooned palistasid sealseid tänavaid. Oli soov ära käia ka Ginzal, siiski üks maailma äri- ja finantskeskusi. Ilm oli kehva, sajune ja pime, seetõttu ei leidnud õiget kohta kohe üles. Mööda ülekäigu silda läksime tast lihtsalt üle, ootasime mingit väga erilist reklaamitulva, kuid seda oli tagasihoidlikumalt kui Shinjokus, vaid tänav oli laiem ja majad kõrgemad. Kõik maailmakuulsad brandid olid esindatud suurte kaubanduspindadega. Häid pilte ei õnnestunud teha, vihma lädistas kõvasti ja külm oli kah, kuigi seljas oli Himaalaja jope. Käisime kõrvaltänaval söömas, hiljem jalutasime Elsuga veel mööda Gizat, Ivarid ja Jaanid tõttasid kuhugi oma asju ajama. Raunol Mileenaga õnnestuski lõpuks ära lennata!

23. aprill – Oli jälle kella viiese tõusuga päev – Tsukiji kalaturg, maailma suurim omasuguste seas. Müügil kuni 400 erinevat mereandi, tuunikala oksjon toimivat kell 5 hommikul kinniste uste taga, pealtvaatajad ei käituvat hasartsete ülepakkumiste juures kombekalt, mõned turistid olevat jäänud kihutavate el.-või mootorkäru alla. Tuunikala püütakse teistpoolt Vaikset ookeani, Peruu rannikult ja tuuakse sügavkülmas kohale, muu kraam on kõik väga värske, eelmise ööpäeva noos Jaapani ümbruse meredest. Üle 100 kiloseid kiviks külmunud tuunikala keresid saetakse lintsaega, saba juures on neil väljalõige kontrollimaks liha kvaliteeti ja värskust. Muu kaup on praktiliselt elus, siputavad, ka ainult mahalõigatud pead. Kõik võimalikud karbid, moluskid, krabid, vähid, siilikud, põiskalad, austrid, tuntud ja tundmatud kalad. Turuvärava sushi- ja söögibaarides sai värskest materjalist priske kõhutäie. Teiselpool platsi oli tavaline söögi ja asjade turg: kalalaast, vasabi, soolatud kirsiõied, kuivatatud-, suitsu- ja soolakalad, juurikad, puuviljad, potid, pannid, nõud, noad – eriti head Jaapani fileerimis ja muud kõõginoad, sakekomplektid, juurikad, riidekaup jne, jne. Ostan sakekomplekti ja vasabisoola. Teised läksid kuhugi ära, Jaan-Jüri linna-äärde suurde elektroonika kaubamajja, Ivarid ka midagi ostma, jäime Elsuga kahekesi. Teele jäi üks budda tempel, Els annetas ja palus. Sõitsime Shinjokusse, et linnatorni, linnavalitsuse maja ülakorrusele minna. Ei saanud esialgu õigesse majja, sõitsime teise kõrge maja ülakorrusele, seal vaid restoran. Eslul tekkis küll idee Kobo biifsteksi süüa, kuid raha peale mõeldes (kõht ka veel täis) see mõte taandus. Unustasin oma vihmavarju vist sinna. Õiges tornis päris üles ei saanudki, arvan, et jäi veel 2-3 korrust. Kinnine ruum suurte akendega, palju lärmakaid lapsi, nännipoed. Kuna ilm kehv, siis vaadet erilist polnud, sompus pilved ja udused naabermajad. Sõitsime Harajokusse – alternatiivide, kunstnike ja hipide linnaossa. Suured uhked klaasmajad vaheldumisi 2-3 korruseliste osmikutega. On väikseid poode ja samas suured uhked firmapoed tuntud brändidega nagu Ginzal (ladina tähtedega!). Teisel pool säilinud vaid vanad madalad majad väikste kaltsukate, hilbu ja kingapoodidega. Tüdrukud siin eriti kihvtud, altrnatiivselt riides. Ja neid on paljud, mõned poisid ka. Ilm ikka kehv, piinike vihm, külm. Tagasi Shinjokusse, ostsin el.poeat altimeetri ja kompassiga matkakäekella ja õhukese lauakella suurte numbritega. Siis otsisin kaua huvitava pudeliga saket koju kaasa õiget ei leidnudki, see on 12°-ne, need olid suured ja magedad pudelid, võtsin siis ühe huvitavama, mille kohta müüa ütles pole klassikaline, on kangestatud, 25°. Läksime 6-kesi (?) kõrvaltänava korea palkinterjööri restorani, II korrusele sööma. Rahvast palju, suuri vaevu saime kohad, enamus naised-tüdrukud, sõid palju, taldrikutel suured portsud, joovad saket ja lärmavad kõva häälega. Tellisime ka panniliha, tuleb endal lauas piirituse leegil küpsetada, süüakse salatilehega, riisi ei antud. Pakin asjad, lähen veel 23.00 välja, hullari vastas kinnine kivipood, hullarist leian sobilikud tossud kuid minu nr. pole. Looma poes ostis üks tüdruk kell 0.30 kassipoega. Enamus poode ka peale südaööd lahti, isegi meie hotelli korval paari asjaga majapidamispuod! Lõbusas tänavaosas pakutakse massaaži ja seksi: neegripoisid küsivad: kas tahad saada?; plikad aga: sa pead täna saama! Jamasin 0,5 tundi koreakeelse arvutiga, enne kui ladina tähed üles leiadsin ja mal saadetud sai, magama 1.30.

24. aprill – Hakkasime peale kella 9-sat Narita poole liikuma, piisava ajavaruga. Inna-Ivar käisid veel enne kiiruga kuskil poes, et ostsid soojendusega, prorammeeritava

peltapoti laud. Otsustasime el.rongi kasuks. Lähimasse jaama jõudes äkki Jaanil-Jüril otsus muutus, pagesid kahekesi metroosse. Me sõitsime kahe el. rongiga, kuid Naritasse jõudes ilmes, et see polegi veel lennujaam, vaja veel ühe rongiga paar peatust sõita, kui see väljub alles 40 min pärast. Aega oli vähe järgi jäänud, oodata eriti ei saanud. Võtsime takso, ühte mahtusime parasjagu neljakesi ära, kümne minutiga saime lennujaama, kuid pagasi vastuvõtt oli juba poole peal, 40 min sai veel asju ümber sättida. Poole tunni pärast tulid Jaan-Jüri, näod punaseks joostud, ähmi täis.

Lennul anti jälle 2 korda hästi süüa, vahel ka juua. Umbes poolel lennul, arvata Himaalaja kohal sattuseme tormipilvedesse, turbulents oli väga äge, sellist polnud küll enne kogenud, lennuk kukkus paarkümmend sekundit otse alla, rahvas oli paanikas, üks naine karjus hüsteeriliselt Allahhi appi.

Istanbulis, k 21 paiku läksime linna, trammiga. Ei tundnud pimedas õiget kohta, läksime valesti maha. Inna tahtis meid viia vanalinna odavasse hotelli, kus nad 2004 a olid koos tüdrukutega pesitsenud. Vastupidiselt Tokioga pandi kogu vanalinna väikekaubandus kella 22-st kinni, ka söögikohad, linn suri välja. Uurisime ka paarist hotellist hindu, ikka kallid. Lõpuks leidsime vana koha üles, oli küll hea koha peal, kuid hind küll mitte nii soodus, vist 22.-\$, neljane + kahene tuba, eelmine kord olevat olnud 5.-\$ (meil oli siis kolme peale 20.-\$). Läksime veel välja, vaatasime eemalt valgustatud kauneid Sinist Mošeed ja Hagea Sofiat, kohtasime veemüüjat, ka seal kirsid õitsesid.

25. aprill – Enne seitset hakkasime lennuväljale minema. Vannittoa rõdult paistis roosas päikesetõusu valguses Sofia. Oli pühapäev ja linn magas, õnneks siiski üks esimesi tramme tuli, saime kuidagi ilma piletita peale, teiselt poolt perrooni. Lend Helsingisse 9.30 – 12.55 oli sujuv, ilmselt söögi ja napsiga. Helsingis pagasi ja bussi ootamine võttis niipalju aega, et jäime täpselt laevast maha, kuigi laev oli veel sadamas. Tuli oodata kolm tundi, et uus saabuks. Tallinnas ilus ilm, kevad. Õnne koos Jürgeniga sadamas vastas, Els sai ka meiega kiirelt Mustamäele.

Tõivo, mai, 2010